

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
2017 року №

Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з фінансовими інструментами в
банках України

I. Загальні положення та терміни

1. Ця Інструкція визначає порядок відображення в бухгалтерському обліку типових операцій з фінансовими інструментами (кредитними та вкладними (депозитними) операціями, гарантіями, аваліями, операціями з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями, що не оформлені цінними паперами) та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України.

2. Ця Інструкція розроблена відповідно до Законів України "Про банки і банківську діяльність", "Про Національний банк України", "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", "Про цінні папери та фондовий ринок", інших законодавчих актів України, нормативно-правових актів Національного банку України й основних вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

3. Вимоги цієї Інструкції не поширюються на:

- 1) операції з цінними паперами з метою здійснення розрахунків;
- 2) операції, що пов'язані з акумулюванням коштів на поточному або накопичувальному рахунках з метою формування статутного капіталу під час створення банку;
- 3) операції з приватизаційними цінними паперами;
- 4) депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
- 5) операції з похідними фінансовими інструментами;
- 6) операції з товаророзпорядчими цінними паперами.

4. Ця Інструкція не регулює порядок відображення в бухгалтерському обліку нарахованих (сплачених) податків та зборів (обов'язкових платежів) за операціями із цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями.

5. У цій Інструкції терміни вживаються в такому значенні:

- 1) активний ринок - ринок, на якому операції для активів або зобов'язань відбуваються з достатньою частотою та у достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі;

2) амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання – сума, в якій оцінюється фінансовий актив або фінансове зобов'язання під час первісного визнання, за вирахуванням отриманих або сплачених коштів (основної суми боргу, процентних доходів (витрат) або інших платежів, що пов'язані з ініціюванням фінансового активу або фінансового зобов'язання), яка збільшена або зменшена на величину накопиченої амортизації, розрахованої з використанням ефективної ставки відсотка, - різниці між первісно визнаною сумою та сумою погашення фінансового інструменту, а також для фінансових активів скоригована з урахуванням оціночного резерву під збитки;

3) валова балансова вартість фінансового активу – амортизована собівартість фінансового активу до коригування на величину оціночного резерву під збитки;

4) витрати на операцію - додаткові витрати, що безпосередньо пов'язані з придбанням, випуском або вибуттям фінансового активу чи зобов'язання і які не могли виникнути, якщо суб'єкт господарювання не випустив, не придбав або не реалізував фінансовий інструмент. До витрат на операцію належать комісійні, сплачені агентам, консультантам, брокерам і дилерам, збори органам регулювання, фондовим біржам, податки та державне мито тощо. Витрати на операції не включають дисконту або премії за борговими цінними паперами, адміністративні витрати;

5) дата балансу - дата, на яку складено баланс банку. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду;

6) дата операції - це дата, з якої банк зобов'язується придбати або продати актив;

7) дата розрахунку - це дата, з якої актив передається банку (визнається активом банку) або з якої актив передається банком (припинення визнання активу). Дата розрахунку є датою, з якої починається (у разі придбання) і припиняється (у разі реалізації) нарахування процентів за активами і зобов'язаннями банку;

8) довгостроковий вклад (депозит) - розміщені або залучені кошти на строк більше ніж один рік;

9) довгострокові кредити - надані або отримані кредити на строк більше ніж один рік;

10) дисконт - це сума перевищення номінальної вартості цінних паперів над їх вартістю під час первісного визнання без урахування нарахованих на час придбання процентів, якщо така вартість нижча, ніж номінальна вартість;

11) емісійні різниці (емісійний дохід) - це перевищення суми коштів, отриманих від первинного випуску або продажу власних акцій (інших корпоративних прав), над їх номіналом або перевищення номіналу акцій (інших корпоративних прав) над вартістю їх викупу;

12) зобов'язання з кредитування - зобов'язання банку надати клієнту кредит на певних умовах;

13) короткостроковий вклад (депозит) - надані або отримані кошти на строк, що не перевищує один рік;

14) короткостроковий кредит - наданий або отриманий кредит на строк, що не перевищує один рік;

15) кредитний збиток - це різниця між теперішньою вартістю грошових потоків за договором та теперішньою вартістю грошових потоків, які банк очікує отримати, дисконтованих за первісною ефективною ставкою (у випадку придбаних чи створених кредитно-знецінених активів – за ефективною ставкою, скоригованою з врахуванням кредитного ризику). Кредитний ризик виникає навіть у тому випадку, коли банк очікує отримати всю суму за договором в повному обсязі, але пізніше, ніж передбачено договором;

16) 12-місячні очікувані кредитні збитки (або оціночний резерв 1 ступеня) – частина очікуваних кредитних збитків за весь строк, що є очікуваними кредитними збитками, які виникають внаслідок дефолтів фінансового інструменту, що можливі впродовж 12 місяців після звітної дати.

17) модифікований фінансовий актив – актив, за яким передбачені договором грошові потоки були переглянуті і це не призвело до припинення визнання цього фінансового активу;

18) очікувані кредитні збитки за весь строк (або оціночний резерв 2 чи 3 ступеня) – очікувані кредитні збитки, що виникають внаслідок всіх можливих випадків дефолту протягом очікуваного строку дії фінансового інструменту;

19) очікувані кредитні збитки (або оціночний резерв) – середньозважене значення кредитних збитків, визначене з використанням відповідних ризиків настання дефолту;

20) премія - це сума перевищення вартості цінних паперів під час їх первісного визнання без урахування нарахованих (накопичених) на час придбання процентів над їх номінальною вартістю;

21) придбаний або створений кредитно-знецінений фінансовий актив – придбаний або створений фінансовий актив, знецінений на момент первісного визнання;

22) прострочена заборгованість - заборгованість, яка не погашена в строк, установлений договором;

23) справедлива вартість - ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передавання зобов'язання у звичайній (впорядкованій невимушеній) операції між учасниками ринку на дату оцінки;

24) стандартні процедури купівлі або продажу - це купівля або продаж фінансового активу згідно з договором, умови якого вимагають поставки активу протягом періоду часу, встановленого правилами або конвенцією, прийнятими(ою) на відповідному ринку. Договір, який передбачає здійснення розрахунку зміни його вартості на нетто-основі, не є договором за стандартними процедурами. У бухгалтерському обліку такий договір відображається як похідний фінансовий інструмент;

25) фінансові інвестиції - це фінансові активи, які утримуються банком з метою збільшення прибутку (процентів, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. До фінансових інвестицій належать придбані боргові цінні папери, акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, інші фінансові інвестиції, що не оформлені цінними паперами;

26) фінансовий інструмент - це договір, згідно з яким одночасно виникає фінансовий актив в одного суб'єкта господарювання і фінансове зобов'язання або інструмент власного капіталу в іншого суб'єкта господарювання.

Інші терміни, що використовуються в цій Інструкції, уживаються в значеннях, визначених законами України, нормативно-правовими актами Національного банку України та міжнародними стандартами фінансової звітності.

6. Ця Інструкція регулює відображення в бухгалтерському обліку типових операцій банків з фінансовими інструментами. Банк має здійснювати бухгалтерський облік операцій з фінансовими інструментами, які не визначені цією Інструкцією, згідно з внутрішніми операційними процедурами (правилами), розробленими з урахуванням вимог законодавства України та міжнародних стандартів фінансової звітності.

7. Бухгалтерський облік операцій з фінансовими інструментами здійснюється згідно з економічною суттю цих операцій за балансовими та позабалансовими рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 червня 2004 року N 280, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 липня 2004 року за N 918/9517 (зі змінами) (далі - План рахунків).

Банк під час здійснення операцій може використовувати транзитні рахунки, рахунки кредиторської та дебіторської заборгованості відповідно до вимог програмного забезпечення з подальшим відображенням їх за відповідними рахунками з обліку певного фінансового інструменту.

8. Банк під час первісного визнання відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки за справедливою вартістю без урахування витрат на операції. Витрати на операції з придбання таких фінансових інструментів відображаються за рахунками витрат на дату їх здійснення.

Усі інші фінансові інструменти під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю, до якої додаються витрати на операції.

9. Банк відображає в бухгалтерському обліку витрати на операцію та інші платежі, що безпосередньо пов'язані з визнанням фінансового інструменту, на рахунках дисконту (премії) за цим фінансовим інструментом.

10. Банк визнає за фінансовими інструментами процентний дохід [нарахування купона, амортизацію дисконту (премії)] за ефективною ставкою відсотка протягом періоду від дати їх придбання до дати припинення визнання (продаж, погашення), рекласифікації.

Періодичність нарахування процентного доходу банк визначає самостійно в обліковій політиці, але не рідше одного разу на місяць, та обов'язково на дату переоцінки, рекласифікації, продажу.

Банк здійснює амортизацію дисконту (премії) за фінансовим інструментом з плаваючою процентною ставкою, яка змінюється залежно від коливань ринкових ставок або у разі оферти, до наступної дати перегляду процентної ставки.

11. Банк може визнавати процентний дохід за борговими фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, окремо або у складі суми переоцінки до справедливої вартості відповідно до облікової політики.

12. Якщо банк визнає процентний дохід за борговими фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, у складі переоцінки, нарахування процентів та амортизація дисконту або премії не здійснюється.

Під час придбання купонних цінних паперів з накопиченими процентами банк відображає їх в обліку за рахунками премії (дисконту), сума отриманого купона зменшує суму премії або збільшує суму дисконту.

13. Процентні доходи за фінансовими активами, які обліковуються за амортизованою собівартістю, визнаються за ефективною ставкою відсотка до валової балансової вартості за виключенням:

1) придбаних або створених кредитно-знецінених фінансових активів. Для таких фінансових активів застосовуються ефективна ставка відсотка, скоригована з урахуванням кредитного ризику, до амортизованої собівартості фінансового активу з моменту первісного визнання;

2) фінансових активів, які не є придбаними або створеними кредитно-знеціненими фінансовими активами, але які в подальшому стали кредитно-знеціненими фінансовими активами. У випадку таких фінансових активів банк має застосовувати ефективну процентну ставку до амортизованої собівартості фінансового активу у наступних звітних періодах.

14. Банк відображає в бухгалтерському обліку під час первісного визнання прибуток або збиток на суму різниці між справедливою вартістю фінансового активу або фінансового зобов'язання та вартістю договору в кореспонденції з рахунками дисконту (премії), якщо ефективна ставка відсотка за цим інструментом є вищою або нижчою, ніж ринкова. Різниця між справедливою вартістю фінансового активу або фінансового зобов'язання та вартістю договору за операціями з акціонерами банку відображається в капіталі за рахунками 5 класу та включається частинами до нерозподіленого прибутку (збитку) протягом періоду його утримання або під часу вибуття фінансового інструменту.

15. Справедлива вартість фінансових інструментів, що перебувають в обігу на організаційно оформлених ринках, визначається за їх ринковою вартістю.

Якщо котирування ринкових цін на фінансові інструменти є недоступним, то банки застосовують для визначення справедливої вартості спостережувані на ринку входні дані в разі їх наявності (такі, як котирування на аналогічні активи або зобов'язання на активних ринках; котирування на ідентичні активи та зобов'язання на неактивних ринках; спостережувані ставки і криві дохідності тощо) або неспостережувані на ринку входні дані (власні дані банку - бюджети, прогнози, історична інформація про економічні показники тощо) - ринковий підхід або дохідний або витратний підходи.

16. Банк має визнавати оціночний резерв під очікувані кредитні збитки за фінансовим активом, який оцінюється за амортизованою собівартістю або справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід, зобов'язаннями з кредитування та фінансовими гарантіями.

17. Банк припиняє визнання фінансового активу або групи фінансових активів (далі - фінансовий актив), якщо:

а) строк дії прав на грошові потоки від фінансового активу, що визначені умовами договору, закінчується;

б) передавання фінансового активу відповідає критеріям припинення визнання відповідно до пункту 1.19 цього розділу.

18. Банк передає фінансовий актив, якщо виконується одна з таких умов:

банк передає права на одержання грошових потоків від фінансового активу, які передбачені договором;

банк зберігає права на одержання грошових потоків від фінансового активу, які передбачені договором про передавання, але бере на себе зобов'язання сплатити грошові потоки одному чи кільком одержувачам за договором, що відповідає таким умовам:

а) банк не має зобов'язання сплатити суми кінцевим покупцям до часу отримання еквівалентних сум від первісного активу;

б) умови договору забороняють банку продавати або передавати в заставу первісний фінансовий актив, крім його передавання кінцевим одержувачам як забезпечення зобов'язання сплатити грошові потоки;

в) банк має зобов'язання передати будь-які грошові потоки, які він інкасує за дорученням кінцевих одержувачів, без суттєвої затримки. Крім того, банк не має права повторно інвестувати такі грошові потоки, за винятком інвестицій коштами або еквівалентами коштів (як визначено в МСБО 7 "Звіти про рух грошових коштів") протягом короткого строку погашення від дати інкасації до дати необхідного переведення їх кінцевим одержувачам. Проценти за такими інвестиціями передаються кінцевим одержувачам.

19. Банк оцінює межі, у яких він зберігає всі ризики та винагороди від володіння активом під час передавання фінансового активу, з урахуванням такого:

а) якщо банк передає в основному всі ризики та винагороди від володіння фінансовим активом, то він має припинити визнання фінансового активу і визнати права і зобов'язання, створені або збережені під час передавання, окремо як актив або зобов'язання;

б) якщо банк зберігає в основному всі ризики та винагороди від володіння фінансовим активом, то він продовжує визнавати фінансовий актив;

в) якщо банк не передає, не зберігає в основному всі ризики та винагороди від володіння фінансовим активом, то він визначає, чи зберігається контроль за фінансовим активом.

Банк не здійснює контроль за переданим активом, якщо сторона, якій цей актив передається, має реальну змогу його продати непов'язаній третій стороні, може здійснити цей продаж в односторонньому порядку без необхідності встановлювати додаткові обмеження щодо такого передавання.

Якщо контроль за фінансовим активом не зберігається, то банк припиняє визнання такого активу і визнає права і зобов'язання, створені або збережені під час передавання, окремо як актив або зобов'язання. У разі збереження контролю за фінансовим активом банк продовжує визнавати переданий фінансовий актив у межах його подальшої участі в ньому.

20. Банк визнає різницю між балансовою вартістю фінансового активу, за яким не визнано зменшення корисності, та сумою отриманої компенсації як інші операційні доходи або витрати в разі припинення визнання такого активу.

21. Банк відображає в бухгалтерському обліку суттєві зміни умов договору за фінансовим активом, що не пов'язані із зменшенням його корисності, які відповідають критеріям припинення визнання фінансового активу, як погашення первісного та визнання нового фінансового активу за справедливою вартістю.

Будь-які витрати або винагороди, пов'язані з погашенням первісного фінансового активу та визнанням нового, відображаються як інші операційні доходи або витрати від зміни умов договору.

22. Банк припиняє визнання в балансі фінансового зобов'язання або його частини, якщо таке зобов'язання погашено, анульовано або строк його виконання закінчився.

23. Банк відображає в бухгалтерському обліку обмін між позичальником та кредитором борговими фінансовими зобов'язаннями за суттєво відмінними умовами як погашення первісного фінансового зобов'язання та визнання нового фінансового зобов'язання. Аналогічно суттєві зміни умов за фінансовим

зобов'язанням або його частиною банк відображає в бухгалтерському обліку як погашення первісного фінансового зобов'язання та визнання нового фінансового зобов'язання.

24. Банк визначає суттєво відмінними такі умови, відповідно до яких чиста вартість теперішніх грошових потоків за новими умовами, дисконтована із застосуванням первісної ефективної ставки відсотка (для фінансового зобов'язання з плаваючою процентною ставкою - ефективної ставки відсотка, що була розрахована під час останньої зміни номінальної процентної ставки), відрізняється щонайменше на 10 % від дисконтованої теперішньої вартості грошових потоків, що залишилися до строку погашення первісного фінансового зобов'язання.

25. Банк відображає будь-які витрати або винагороди як інші операційні доходи або витрати на погашення, якщо обмін борговими фінансовими зобов'язаннями або зміна умов за фінансовим зобов'язанням відображається в бухгалтерському обліку як погашення первісного фінансового зобов'язання та визнання нового фінансового зобов'язання.

26. Банк коригує балансову вартість фінансового зобов'язання на будь-які витрати та винагороди за ним і здійснює їх амортизацію за ефективною ставкою відсотка з урахуванням змінених грошових потоків, якщо обмін борговими фінансовими зобов'язаннями або зміна умов за ними не відображається в бухгалтерському обліку як погашення.

II. Принципи оцінки банками фінансових активів

27. Банк оцінює фінансовий актив після первісного визнання за:

- 1) амортизованою собівартістю;
- 2) справедливою вартістю з визнанням переоцінки в іншому сукупному доході;
- 3) справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках або збитках.

28. Банк класифікує фінансові активи як оцінювані в подальшому за амортизованою собівартістю, справедливою вартістю з переоцінкою в капіталі або за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки/збитки виходячи з:

- 1) бізнес-моделі, яку банк використовує для управління фінансовими активами;
- 2) характеристик фінансового активу, пов'язаних з передбаченими договором грошовими потоками.

29. Банк оцінює фінансовий актив за амортизованою собівартістю, якщо виконуються обидві наступні умови:

1) фінансовий актив утримується в рамках бізнес-моделі, метою якої є утримання фінансових активів для отримання передбачених договором грошових потоків;

2) договірні умови фінансового активу обумовлюють отримання в зазначені дати грошових потоків, які є виключно платежами в рахунок основної суми боргу та процентів на непогашену частину основної суми боргу.

30. Банк оцінює фінансовий актив за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в іншому сукупному доході, якщо виконуються обидві наступні умови:

1) фінансовий актив утримується в рамках бізнес-моделі, мета якої досягається як шляхом отримання передбачених договором грошових потоків, так і шляхом продажу фінансових активів;

2) договірні умови фінансового активу обумовлюють отримання в зазначені дати грошових потоків, які є виключно платежами основної суми боргу та процентів на непогашену частину основної суми боргу.

31. Банк оцінює фінансовий актив за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, якщо:

1) фінансовий актив утримується для отримання максимальних грошових потоків від продажу;

2) договірні умови фінансового активу не відповідають критерію отримання виплат виключно платежів основної суми боргу та процентів на непогашену частину основної суми боргу.

Банк під час первісного визнання фінансового активу може на власний розсуд класифікувати його, без права подальшої рекласифікації, як такий, що оцінюється за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках/збитках, якщо це дозволить усунути або значно зменшити непослідовність підходів до оцінки або визнання, яка б виникла внаслідок використання різних баз оцінки активів або зобов'язань чи то визнання пов'язаних з ними прибутків та збитків.

III. Принципи оцінки банками фінансових зобов'язань

32. Банк оцінює всі фінансові зобов'язання після первісного визнання за амортизованою собівартістю, за виключенням:

1) фінансових зобов'язань, які оцінюються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки/збитки;

2) фінансових зобов'язань, які виникають у тому випадку, коли передача фінансового активу не відповідає умовам припинення визнання або коли застосовується принцип продовження участі;

3) договорів фінансової гарантії;

- 4) зобов'язань з кредитування за ставкою, нижче ринкової;
- 5) умовного відшкодування, визнаного покупцем під час об'єднання бізнесів, до якого застосовується МСФЗ 3. Таке умовне відшкодування в подальшому оцінюється за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки/збитки.

33. Банк під час первісного визнання фінансового зобов'язання на власний розсуд може класифікувати його, без права наступної рекласифікації, як таке, що оцінюється за справедливою вартістю через прибуток або збиток, якщо це дозволить усунути або значно зменшити непослідовність підходів до оцінки або визнання, яка б виникла внаслідок використання різних баз оцінки активів або зобов'язань чи то визнання пов'язаних з ними прибутків та збитків.

IV. Облік операції із придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за методом обліку за датою операції

34. Банк відображає в бухгалтерському обліку придбання фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, якщо використовує метод обліку на дату операції такими проводками:

- 1) за борговими фінансовими інструментами

Дебет

Рахунки номіналу фінансового інструменту – на суму номіналу;

Дебет/Кредит

Рахунки премії/дисконту – на суму премії/дисконту (на суму накопичених процентів у разі придбання між датами виплати купону та визнання процентного доходу за балансовими рахунками для обліку премії (дисконту);

Кредит

3641 – на суму справедливої вартості;

- 2) за інструментами капіталу:

Дебет

3002, 3003, 3005

Кредит

3641 – на суму справедливої вартості.

35. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу фінансового інструменту – на суму номіналу;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет

Рахунки дисконту – на суму різниці в межах суми дисконту, з яким придбаються боргові фінансові інструменти;

Дебет

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю боргових фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6390 – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Дебет	
Рахунки премії	– на суму премії;
Кредит	
3641	– на суму вартості придбання фінансового інструменту (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет	
Рахунки премії	– на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);
Кредит	
5105 (за операціями з акціонерами),	
6390	– на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);

3) за інструментами капіталу:

Дебет	
Рахунки інструментів капіталу;	
Кредит	
3641	– на суму вартості придбання фінансового інструменту (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості інструментів капіталу над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет	
Рахунки інструментів капіталу;	

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6390 – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію).

36. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансових інструментів (активів), що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання фінансового інструменту (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7390;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання фінансового інструмента (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7390 – на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

Кредит

Рахунки премії – на суму різниці в межах суми премії;

Кредит

Рахунки дисконту – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансового інструмента та вартістю за договором і сумою премії;

3) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання фінансового інструмента (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю фінансового інструмента (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7390 – на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

Кредит

Рахунки інструментів капіталу.

37. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості фінансових інструментів між датою операції і датою розрахунку такими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інструментів:

Дебет

Рахунки переоцінки;

Кредит

6 клас;

2) у разі уцінки фінансових інвестицій:

Дебет

6 клас;

Кредит

Рахунки переоцінки.

38. Банк відображає в бухгалтерському обліку витрати на операції за фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, такою проводкою:

Дебет

відповідні рахунки з обліку витрат (клас 7 Плану рахунків);

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок

– на суму витрат на операції з придбання фінансових інструментів.

39. На дату розрахунку за придбаними фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок.

V. Облік операцій з придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за методом обліку за датою розрахунку

40. Банк на дату операції відображає вартість придбаних фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

9 клас – на суму справедливої вартості фінансових інструментів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9 клас – на суму коштів до сплати.

41. Банк відображає в обліку зміну справедливої вартості фінансових інструментів між датою операції та датою розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки:

Дебет

3541;

Кредит

6 клас;

2) у разі уцінки:

Дебет

6 клас;

Кредит

3641.

42. На дату розрахунку за придбані фінансові інструменти, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, здійснюються одночасно такі зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9 клас

– на суму справедливої вартості фінансових інструментів до отримання;

Дебет

9 клас

– на суму коштів до сплати;

Кредит

990.

43. Придбані фінансові інвестиції на дату розрахунку відображаються за балансовими рахунками такими бухгалтерськими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами:

Дебет

Рахунки номіналу

– на суму номіналу;

Дебет/Кредит

Рахунки премії/дисконту

– на суму премії/дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок	– на суму сплачених грошових коштів;
Дебет	
Рахунки переоцінки	– на суму дооцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;
Кредит	
3541;	
або	
Дебет	
3641;	
Кредит	
Рахунки переоцінки	– на суму уцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;
2) за інструментами капіталу:	
Дебет	
Рахунки інструментів капіталу	– на суму вартості придбання фінансового інструмента (без урахування витрат на операцію);
Кредит	
Кореспондентський рахунок, поточний рахунок	– на суму сплачених грошових коштів;
Дебет	
Рахунки переоцінки	– на суму дооцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;
Кредит	
3541;	
або	
Дебет	
3641;	
Кредит	

Рахунки переоцінки – на суму уцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку.

44. У разі придбання фінансових інструментів, вартість яких за договором відрізняється від їх справедливої вартості, банк здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пунктів 35, 36 розділу IV цієї Інструкції.

45. Банк відображає витрати на операції за фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, в бухгалтерському обліку аналогічно до пункту 37 розділу IV цієї Інструкції.

VI. Облік переоцінки фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки

47. Банк здійснює переоцінку усіх фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з відображенням її результату в прибутках/збитках, у разі зміни їх справедливої вартості, але не рідше одного разу на місяць.

48. У разі зміни ринкової вартості фінансових інструментів здійснюються проводки аналогічно до пункту 37 розділу III цієї Інструкції.

VII. Облік продажу фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за датою операції

49. Банк на дату операції з продажу фінансових інструментів здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) за борговими фінансовими інструментами:

Дебет

3541;

Кредит

Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Дебет/Кредит	
Рахунки переоцінки	– на суму переоцінки;
Кредит/Дебет	
Рахунки премії/дисконту	– на суму премії/дисконту;
Кредит/Дебет	
6 клас	– на суму результату;
2) за інструментами капіталу:	
Дебет	
3541;	
Дебет/Кредит	
Рахунки переоцінки	– на суму переоцінки;
Кредит	
Рахунки інструментів капіталу	– на суму вартості придбання (без урахування витрат на операцію);
Кредит/Дебет	
6 клас	– на суму результату;

3) у разі продажу фінансових інструментів, які були придбані у акціонерів за вартістю договору, нижчою, ніж справедлива вартість, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет
5105;
Кредит
5030 (5031);

4) у разі продажу фінансових інструментів, які були придбані у акціонерів за вартістю договору, вищою, ніж справедлива вартість, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет
5030 (5031);
Кредит

5105.

50. Банк не здійснює переоцінки фінансових інструментів, за якими укладений договір про продаж за визначеною вартістю, у період між датою операції і датою розрахунку.

51. На дату розрахунку банк здійснює в обліку такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок;

Кредит рахунку

3541.

52. Комісійні витрати на операцію з продажу відображаються такою проводкою:

Дебет

7103;

Кредит

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок.

VIII. Облік продажу фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за датою розрахунку

53. Банк на дату операції про продаж фінансових інструментів здійснює одночасно такі бухгалтерські проводки:

Дебет

9 клас – на суму коштів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9 клас

– на суму справедливої вартості фінансових інструментів до відсилання.

54. Переоцінка фінансових інструментів, за якими укладено договір про продаж за визначеною вартістю реалізації, між датою операції і датою розрахунку в бухгалтерському обліку не здійснюється.

55. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками одночасно здійснюються зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9 клас

– на суму коштів до отримання;

Дебет

9 клас

– на суму справедливої вартості фінансових інструментів до відсилання;

Кредит

990.

56. Банк на дату розрахунку припиняє визнання проданих фінансових інструментів і здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пунктів 49, 51, 52 розділу VII цієї Інструкції.

ІХ. Погашення боргових фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки

57. Банк відображає погашення боргових фінансових інструментів такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок	– на суму погашення;
Кредит	
Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Кредит/Дебет	
Рахунки премії/дисконту	– на суму премії/дисконту;
Дебет/Кредит	
Рахунки переоцінки	– на суму переоцінки;
Дебет/Кредит	
6 клас.	

58. У разі поступового або часткового погашення боргових фінансових інструментів здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет	
Кореспондентський рахунок, поточний рахунок;	
Кредит	
Рахунки фінансового інструмента	– на суму погашеної частини номіналу;
Дебет/Кредит	
6 клас	– на суму різниці, пропорційно визначеної між частиною балансової вартості, визнання якої припинено, та сумою отриманих коштів.

Х. Облік операції із придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході, за датою операції

59. Банк на дату операції із придбання фінансових інструментів здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) за борговими фінансовими інструментами:

Дебет	
Рахунки номіналу	– на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі придбання банком фінансового інструмента з накопиченими процентами;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту у разі придбання фінансового інструмента з дисконтом;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії у разі придбання фінансового інструмента з премією;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання;

2) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

60. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі придбання банком фінансового інструмента з накопиченими процентами;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаваються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансового інструмента та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі придбання банком фінансового інструмента з накопиченими процентами;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки премії – на суму перевищення справедливої вартості фінансового інструмента над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

3) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості інструментів капіталу над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

61. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі придбання банком фінансового інструмента з накопиченими процентами;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі придбання банком фінансового інструмента з накопиченими процентами;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас

– на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

Рахунки дисконту – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою премії;

3) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

Кредит

Рахунки інструментів капіталу.

62. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості фінансових інструментів між датою операції і датою розрахунку аналогічно до пункту 77 розділу XIII цієї Інструкції.

63. Банк здійснює на дату розрахунку за фінансовими інструментами такі бухгалтерські проводки:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок.

XI. Облік операції із придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході, за датою розрахунку

64. Банк на дату операції відображає придбання фінансових інструментів такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

9 клас – на суму вартості фінансових інструментів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9 клас – на суму коштів до сплати.

65. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості фінансових інструментів між датою операції і датою розрахунку аналогічно до пункту 78 розділу XIII цієї Інструкції.

66. Банк на дату розрахунку здійснює одночасно зворотні бухгалтерські проводки за позабалансовими рахунками:

Дебет

990;

Кредит

9 клас – на суму вартості фінансового інструмента до отримання;

Дебет

9 клас

– на суму коштів до сплати;

Кредит

990.

67. Банк відображає придбання фінансових інструментів на дату розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

1) за борговими інструментами:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Кредит/Дебет

Рахунки дисконту/премії – на суму дисконту/премії;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструмента у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання;

2) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки;

Кредит/Дебет

3541/3641 – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструменту, у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок – на суму вартості придбання.

68. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструменту у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструменту у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки премії – на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

3) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки;

Кредит/Дебет

3541/3641 – на суму дооцінки/уцінки фінансових інструментів;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості інструментів капіталу над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

69. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструменту у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму дооцінки/уцінки фінансового інструменту у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок

– на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас

– на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

Рахунки премії

– на суму премії;

Кредит

Рахунки дисконту

– якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою премії;

3) за інструментами капіталу:

Дебет

Рахунки інструментів капіталу;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки;

Кредит/Дебет

3541/3641

– на суму дооцінки/уцінки фінансових інструментів;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок

– на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю інструментів капіталу:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

Кредит

Рахунки інструментів капіталу.

ХІІ. Визнання та отримання доходів за фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході

70. Банк відображає нарахування процентів за борговими фінансовими інструментами такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

Рахунки нарахованих процентів;

Кредит

6 клас.

71. Амортизація дисконту за борговими фінансовими інструментами відображається в обліку такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

Рахунки дисконту;

Кредит

6 клас.

72. Амортизація премії за борговими фінансовими інструментами відображається в обліку такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

6 клас;

Кредит

Рахунки премії.

73. У разі отримання коштів за нарахованими процентами в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих доходів.

74. Банк здійснює нарахування доходу у вигляді дивідендів за акціями в портфелі банку на продаж такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

Рахунки нарахованих доходів за інструментами капіталу;

Кредит

6 клас.

75. Отримання дивідендів у бухгалтерському обліку відображається такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок;

Кредит

Рахунки нарахованих доходів за інструментами капіталу.

XIII. Переоцінка фінансових інструментів до їх справедливої вартості

76. Банк здійснює переоцінку фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході, після нарахування процентів та амортизації дисконту (премії), з періодичністю, визначеною обліковою політикою, але не рідше ніж один раз на місяць.

77. Банк відображає зміну справедливої вартості фінансових інструментів такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інструментів:

Дебет

Рахунки переоцінки;

Кредит

5 клас;

2) у разі уцінки фінансових інструментів:

Дебет

5 клас;

Кредит

Рахунки переоцінки.

78. Якщо банк використовує метод обліку за датою розрахунку, то зміну справедливої вартості фінансових інструментів між датою операції і датою розрахунку банк відображає такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інструментів:

Дебет

3541;

Кредит

5 клас;

2) у разі уцінки фінансових інструментів:

Дебет

5 клас;

Кредит

3641.

XIV. Облік продажу фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході, за датою розрахунку

79. Банк на дату операції з продажу фінансових інструментів за позабалансовими рахунками одночасно здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет	
9 клас	– сума грошових коштів до отримання;
Кредит	
990;	
Дебет	
990;	
Кредит	
9 клас	– сума балансової вартості проданих фінансових інструментів.

80. Банк у період між датою операції і датою розрахунку не здійснює переоцінку фінансових інструментів до справедливої вартості.

81. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками банк одночасно здійснює такі зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет	
990;	
Кредит	
9 клас	– на суму коштів до отримання;
Дебет	
9 клас	– на суму балансової вартості проданих фінансових інструментів;
Кредит	
990.	

82. Банк у разі продажу інструментів капіталу на дату розрахунку здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) у разі наявності уцінки за інструментами капіталу:

Дебет

6393;

Кредит

5102;

2) у разі наявності дооцінки за інструментами капіталу:

Дебет

5102;

Кредит

6393.

83. Банк відображає продаж інструментів капіталу на дату розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок;

Дебет

Рахунки резерву

– на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

Рахунки інструментів капіталу;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки

– на суму переоцінки;

Кредит/Дебет

6 клас

– на різницю між вартістю договору та балансовою вартістю інструментів капіталу.

84. Під час продажу боргових фінансових інструментів банк на дату розрахунку здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пункту 82 цього розділу.

85. Банк відображає в бухгалтерському обліку продаж боргових фінансових інструментів на дату розрахунку такими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок;

Дебет

Рахунки резерву – на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

Рахунки номіналу – на номінальну суму;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих доходів;

Дебет/Кредит

Рахунки дисконту/ – на суму неамортизованого дисконту;

Рахунки премії – на суму неамортизованої премії;

Дебет/Кредит

Рахунки переоцінки – на суму переоцінки;

Кредит/Дебет

6 клас (якщо немає резерву).

86. Банк у разі продажу боргових фінансових інструментів, за якими було змінено бізнес-модель з оцінки за справедливою вартістю на амортизовану собівартість та в капіталі залишилася сума переоцінки, на дату розрахунку здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пункту 82 цього розділу.

87. Банк відображає комісійні витрати на продаж інструментів капіталу або боргових фінансових інструментів такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

7 клас;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок.

XVI. Погашення фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході

88. Банк у разі настання терміну погашення боргових фінансових інструментів здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Дебет

Рахунки резерву – на суму різниці між сумою погашення та балансовою вартістю (у межах створеного резерву в разі його наявності);

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих процентів;

Дебет/Кредит

Рахунки дисконту/ – на суму неамортизованого дисконту;

Рахунки премії – на суму неамортизованої премії.

89. Банк обліковує боргові цінні папери, що не погашені у визначений емітентом строк, за окремими аналітичними рахунками балансових рахунків з обліку цінних паперів.

XVII. Облік операції із придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за амортизованою собівартістю за датою операції

90. Банк на дату операції із придбання здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет	
Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Дебет	
Рахунки накопичених процентів	– на суму накопичених процентів;
Кредит/Дебет	
Рахунки дисконту/	– на суму дисконту;
Рахунки премії	– на суму премії;
Кредит	
3641	– на суму вартості придбання.

91. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет	
Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Дебет	
Рахунки накопичених процентів	– на суму накопичених процентів;
Кредит	
Рахунки дисконту	– на суму дисконту;
Кредит	
3641	– на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаваються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансового інструмента та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки премії – на суму перевищення справедливої вартості фінансового інструмента над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

92. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

3641 – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас

– на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

Рахунки премії

– на суму премії;

Кредит

Рахунки дисконту

– якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою премії.

93. На дату розрахунку банк здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок.

XVIII. Облік операції із придбання фінансових інструментів (активів), що оцінюються за амортизованою собівартістю, за датою розрахунку

94. Банк на дату операції відображає придбання фінансових інструментів такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

9 клас

– на суму вартості фінансових інструментів;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9 клас – на суму коштів до сплати.

95. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками банк здійснює зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9 клас – на суму вартості фінансового інструмента;

Дебет

9 клас – на суму коштів до сплати;

Кредит

990

96. Банк відображає придбання фінансових інструментів на дату розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Кредит /Дебет

Рахунки дисконту/ – на суму дисконту;

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок – на суму вартості придбання.

97. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Дебет

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів, що придбаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

Рахунки премії – на суму перевищення справедливої вартості фінансових інструментів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

98. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти, що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з дисконтом:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів, що придбаються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими фінансовими інструментами, що придбані з премією:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки накопичених процентів – на суму накопичених процентів;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок – на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

Рахунки премії – на суму премії;

Кредит

Рахунки дисконту – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою премії.

XIX. Визнання та отримання доходів за борговими фінансовими інструментами, що оцінюються за амортизованою собівартістю

99. Банк визнає процентні доходи за борговими фінансовими інструментами в сумі, що є добутком амортизованої собівартості та первісної ефективної ставки відсотка відповідного фінансового інструмента.

100. Банк здійснює нарахування процентів та амортизацію дисконту і премії за борговими фінансовими інструментами відповідно до облікової політики, але не рідше ніж один раз на місяць, на дату погашення процентів, дату продажу або погашення інструмента і відображає в обліку такими бухгалтерськими проводками:

1) нарахування процентів:

Дебет

Рахунки нарахованих процентів;

Кредит

6 клас.

2) амортизація дисконту:

Дебет

Рахунки дисконту;

Кредит

6 клас.

3) амортизація премії:

Дебет

6 клас;

Кредит

Рахунки премії.

101. Банк у разі надходження коштів за нарахованими процентами в бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих доходів.

XX. Облік погашення фінансових інструментів, що оцінюються за амортизованою собівартістю

102. Банк у разі настання терміну погашення боргових фінансових інструментів здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих процентів.

103. Якщо за погашеними фінансовими інструментами раніше був сформований резерв під зменшення їх корисності, то на суму залишку, що не був використаний під час погашення, здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

Рахунки резерву;

Кредит

б клас – зменшення суми сформованого резерву.

104. Банк у разі погашення фінансових інструментів (за якими були створені резерви) у меншій сумі, ніж передбачено умовами емісії/договору, у бухгалтерському обліку здійснює такі проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Дебет

Рахунки резерву;

Кредит

Рахунки номіналу	– на суму номіналу;
Кредит	
Рахунки нарахованих процентів	– на суму нарахованих процентів;
Дебет/Кредит	
Рахунки дисконту/	– на суму неамортизованого дисконту;
Рахунки премії	– на суму неамортизованої премії.

105. Банк обліковує боргові цінні папери, що не погашені у визначений емітентом строк, за окремими аналітичними рахунками балансових рахунків з обліку цінних паперів.

XXI. Рекласифікація фінансових активів

106. Виключно у випадках зміни бізнес-моделі, яка використовується для управління фінансовими активами, банк має рекласифікувати фінансові активи.

Банк рекласифікує фінансові активи перспективно з дати рекласифікації.

Банк не має перераховувати раніше визнані прибутки, збитки або проценти.

107. Банк не повинен рекласифікувати фінансові зобов'язання.

108. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, що оцінюються за амортизованою собівартістю, в категорію фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках або збитках, його справедлива вартість оцінюється станом на дату рекласифікації. Будь-який прибуток або збиток, який є різницею між попередньою амортизованою собівартістю фінансового активу і його справедливою вартістю, визнаються у складі прибутку чи збитку.

109. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, який оцінюється за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках або збитках, в категорію фінансових активів, які оцінюються за амортизованою собівартістю, його справедлива вартість на дату рекласифікації стає новою валовою балансовою вартістю такого активу.

110. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, який оцінюється за амортизованою собівартістю, в категорію фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в іншому сукупному доході, його справедлива вартість оцінюється станом на дату рекласифікації. Будь-який прибуток або збиток, який є різницею між

попередньою амортизованою собівартістю фінансового активу і справедливою вартістю, визнаються у складі іншого сукупного доходу. Ефективна ставка відсотка і оцінка кредитних збитків не коригуються у результаті рекласифікації.

111. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, який оцінюється за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході, в категорію фінансових активів, які оцінюються за амортизованою собівартістю, рекласифікує такий фінансовий актив за справедливою вартістю на дату рекласифікації. Накопичена величина прибутку чи збитку, раніше визнана у складі іншого сукупного доходу, виключається із власного капіталу і коригується проти справедливої вартості фінансового активу на дату рекласифікації. Таке коригування впливає на інший сукупний дохід, але не впливає на прибуток або збиток, і не є рекласифікаційним коригуванням. Ефективна ставка відсотка і оцінка очікуваних кредитних збитків не коригується в результаті рекласифікації.

112. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, який оцінюється за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках або збитках, в категорію фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в іншому сукупному доході, такий фінансовий актив продовжує оцінюватися за справедливою вартістю.

113. Банк у разі прийняття рішення про рекласифікацію фінансового активу, який оцінюється за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в іншому сукупному доході, в категорію фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки в прибутках або збитках, такий фінансовий актив продовжує оцінюватись за справедливою вартістю. Накопичені прибутки або збитки, які були раніше визнані у складі іншого сукупного доходу, рекласифікуються із складу власного капіталу у прибутки або збитки як рекласифіковане коригування.

114. Бухгалтерський облік операцій щодо залучення іноземних фінансових інвестицій здійснюється з урахуванням вимог нормативно-правових актів Національного банку України, що регулюють питання інвестування іноземного капіталу в Україну.

XXII. Облік фінансових інструментів (зобов'язань), що оцінюються за амортизованою собівартістю

115. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інструменти такими проводками:

1) якщо за номінальною вартістю:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості;

2) якщо з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту з урахуванням витрат на операцію;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості;

3) якщо з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки премії – на суму премії з урахуванням витрат на операцію;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості.

116. Банк відображає в бухгалтерському обліку боргові фінансові інструменти, за якими справедлива вартість нижча, ніж вартість за договором такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості;

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових фінансових інструментів з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту – на суму різниці в межах суми дисконту;

Кредит

Рахунки премії – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансового інструмента та вартістю за договором і сумою дисконту.

2) за борговими фінансовими інструментами з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості;

Кредит

Рахунки премії – на суму премії.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що продаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),

7 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором

Кредит

Рахунки премії – на суму премії.

117. Банк відображає в бухгалтерському боргові фінансові інструменти, за якими справедлива вартість вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими фінансовими інструментами з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Дебет

Рахунки дисконту – на суму дисконту.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів з дисконтом:

Дебет

Рахунки дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас – на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими фінансовими інструментами з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса;

Кредит

Рахунки номіналу – на суму номіналу;

Кредит

Рахунки премії – на суму премії.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових фінансових інструментів з премією:

Дебет

Рахунки премії – на суму різниці в межах суми премії;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),

6 клас;

Дебет

Рахунки дисконту – якщо виникає різниця між справедливою вартістю фінансових інструментів та вартістю за договором і сумою премії.

118. Банк здійснює нарахування процентів та амортизацію дисконту (премії) за борговими фінансовими інструментами згідно з обліковою політикою, не рідше одного разу на місяць протягом періоду від дати визнання боргового фінансового інструмента (зобов'язання) до дати його погашення з використанням ефективної ставки відсотка.

119. Банк під час нарахування та сплати процентів за фінансовими інструментами здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) нарахування витрат:

Дебет

7 клас;

Кредит

Рахунки нарахованих процентів;

2) сплата процентів:

Дебет

Рахунки нарахованих процентів;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса.

120. Банк включає витрати на операцію, що безпосередньо пов'язані з борговими фінансовими інструментами, у суму дисконту (премії) і амортизує їх за методом ефективної ставки відсотка одночасно з нарахуванням процентів. Амортизація дисконту (премії) відображається в бухгалтерському обліку такими проводками:

1) амортизація дисконту:

Дебет

7 клас;

Кредит

Рахунки дисконту;

2) амортизація премії:

Дебет

Рахунки премії;

Кредит

7 клас.

123. Банк може здійснювати погашення фінансових інструментів (зобов'язань) в разі настання терміну погашення або достроково.

124. Банк відображає в бухгалтерському обліку погашення боргових фінансових інструментів такими проводками:

Дебет

Рахунки номіналу;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса.

125. Банк у разі дострокового погашення фінансового інструмента здійснює амортизацію відповідної частини дисконту (премії) до дати погашення та нарахування процентів і відображає у бухгалтерському обліку погашення такими проводками:

Дебет

Рахунки номіналу – на суму номінальної вартості;

Дебет

Рахунки нарахованих процентів – на суму нарахованих несплачених процентів;

Дебет/Кредит

Рахунки премії/дисконту – на суму неамортизованої премії/дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Дебет/Кредит

7 клас/6 клас – на суму різниці між сплаченою компенсацією та балансовою вартістю.

XXIII. Облік формування резервів за кредитними ризиками за фінансовими активами та зобов'язаннями

126. Банк визнає оціночний резерв за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою собівартістю, та фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки у іншому сукупному доході.

127. Банк для розрахунку оціночного резерву може використовувати формулу:

$$CR = PD * LGD * EAD$$

CR (кредитний ризик) – розмір очікуваних кредитних збитків за активом унаслідок дефолту боржника;

PD (імовірність дефолту) – коефіцієнт, що відображає ймовірність припинення виконання боржником своїх зобов'язань;

LGD (втрати в разі дефолту) – коефіцієнт, що відображає рівень збитків унаслідок дефолту боржника;

EAD (експозиція під ризиком) – борг за активом, який перебуває під ризиком дефолту боржника.

128. Банк на момент визнання фінансового активу має визнавати оціночний резерв 1 ступеня.

129. Банк на момент первісного визнання має визначити рівень кредитного ризику, що розраховується на період очікуваного строку дії фінансового інструменту. В подальшому банк з метою розрахунку оціночного резерву на кожну звітну дату оцінює чи значно збільшився рівень кредитного ризику з моменту визнання фінансового інструменту.

130. Банк продовжує визнавати оціночний резерв 1 ступеня з дня первісного визнання активу, якщо на звітну дату рівень ризику за таким активом не збільшився значно. Якщо рівень ризику активу значно збільшився, банк має визнати оціночний резерв 2 або 3 ступеня.

131. Банк визнає оціночний резерв 3 ступеня за активом, за яким ризик дефолту складає 100%.

132. Банк для придбаних чи створених кредитно-знецінених фінансових активів визнає оціночний резерв 3 ступеня. Банк для таких активів не має визнавати оціночний резерв 1 чи 2 ступеня.

133. Банк може визнавати очікувані кредитні збитки на весь строк дії інструменту (резерв 2 чи 3 ступеня), що обумовлено значним збільшенням кредитного ризику з моменту первісного визнання, на портфельній основі. З метою визначення значного збільшення кредитного ризику і визнання оціночного резерву під збитки на портфельній основі, банк може групувати фінансові інструменти на основі загальних характеристик кредитного ризику.

134. Банк визнає в бухгалтерському обліку суму оціночного резерву (чи його відновлення) за активами, що обліковуються за амортизованою собівартістю, в складі прибутку чи збитку і відображає проводкою:

Дебет

Рахунки для обліку відрахувань у резерви (7 клас);

Кредит

Рахунки для обліку резервів за активом.

Зменшення оціночного резерву у разі зменшення кредитного ризику за активами, що обліковуються за амортизованою собівартістю, відображається проводкою:

Дебет
Рахунки для обліку резервів за активом;
Кредит
6 клас.

135. Банк визнає оціночний резерв за активами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід, у складі іншого сукупного доходу і відображає в бухгалтерському обліку проводкою:

Дебет
Рахунки для обліку відрахувань у резерви (7 клас);
Кредит
Рахунки для обліку резервів за активом;

одночасно банк на таку ж суму робить проводку:

Дебет
Рахунок переоцінки за активом;
Кредит
Рахунки для обліку резервів в капіталі (5 клас).

Зменшення оціночного резерву у разі зменшення кредитного ризику за активами, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід, відображається проводкою:

Дебет
Рахунки для обліку резервів за активом;
Кредит
6 клас;

одночасно банк на таку ж суму робить проводку:

Дебет
Рахунки для обліку резервів в капіталі (5 клас);
Кредит

Рахунок переоцінки за активом

136. Банк визнає резерви в іноземній валюті з урахуванням офіційного курсу гривні до іноземних валют на день проведення операції. Банк визнає резерви в іноземній валюті за кожною валютою окремо.

137. Банк відображає в бухгалтерському обліку переоцінку резервів в іноземній валюті в разі зміни офіційних курсів гривні до іноземних валют за балансовим рахунком 6204 "Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами".

138. Банк самостійно визначає критерії кредитного ризику, рівень дефолту за фінансовими інструментами відповідно до внутрішньої політики управління.

139. З метою визначення оціночного резерву за модифікованими активами банк має розрізняти модифікацію грошових потоків, яка призводить до припинення визнання активу і виникнення нового, та модифікацію, яка не призводить до припинення визнання.

Якщо модифікація грошових потоків не призводить до припинення визнання активу, то наступна оцінка визначення значного підвищення ризику здійснюється шляхом порівняння:

оцінки ризику настання дефолту станом на звітну дату на основі змінених договірних умов та

оцінки ризику настання дефолту під час первісного визнання на основі первісних незмінених договірних умов.

Якщо модифікація призводить до виникнення нового активу, дата модифікації вважається датою первісного визнання нового активу, для якого банк має визначити рівень кредитного ризику з метою виконання вимог, що стосуються обліку знецінення.

140. Банк має визнавати оціночний резерв за наданими зобов'язаннями з кредитування та наданими гарантіями, здійснюючи проводку:

Дебет

Рахунки для обліку відрахувань у резерви (7 клас);

Кредит

Рахунок для обліку резервів за виданими зобов'язаннями.

Банк розраховує оціночний резерв за такими зобов'язаннями аналогічно до визначення оціночного резерву за фінансовими активами.

XXIV. Облік використання резервів за фінансовими активами та зобов'язаннями

141. Банк відображає в бухгалтерському обліку повне чи часткове списання безнадійної та прощення заборгованості за активами за рахунок резерву за критеріями, передбаченими внутрішньобанківським положенням такою проводкою:

а) для активів, що обліковуються за амортизованою собівартістю:

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активом;

Кредит

Відповідний рахунок простроченої заборгованості або рахунок, за яким обліковується відповідний актив;

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку неамортизованого дисконту/премії за активом;

б) для активів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід:

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активом;

Кредит

Відповідний рахунок простроченої заборгованості або рахунок, за яким обліковується відповідний актив;

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку неамортизованого дисконту/премії за активом;

та одночасно:

Дебет

Рахунки для обліку резервів в капіталі (5 клас);

Кредит

Рахунок переоцінки за активом.

Банк обліковує списану за рахунок резервів безнадійну заборгованість за активами за позабалансовими рахунками до визначеного обліковою політикою

банку часу з урахуванням вимог законодавства України щодо відшкодування збитків. У цьому разі здійснюється така проводка:

Дебет
Рахунки для обліку списаної у збиток заборгованості;
Кредит
Контррахунок.

142. Банк відображає в бухгалтерському обліку часткове або повне погашення контрагентом раніше списаної за рахунок резерву суми безнадійної заборгованості за активами такими проводками:

а) якщо безнадійну заборгованість було списано за рахунок резерву в поточному році:

Дебет
Рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів;
Кредит
6 клас;

б) якщо безнадійну заборгованість було списано за рахунок резерву в минулому році:

Дебет
Рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів;
Кредит
6 клас.

Одночасно за позабалансовими рахунками здійснюється така проводка:

Дебет
Контррахунок;
Кредит
Рахунки для обліку списаної у збиток заборгованості.

143. Банк відображає в бухгалтерському обліку списану за рахунок резервів безнадійну заборгованість за активами, яка обліковувалася за позабалансовими рахунками, у разі закінчення строку, визначеного обліковою політикою банку аналогічно до пункту 142 цього розділу.

144. Банк коригує резерв під час припинення визнання активів, за якими визнано резерв 1 ступеня, такими бухгалтерськими проводками:

а) за активами, що обліковуються за амортизованою собівартістю:

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активами;

Кредит

6 клас.

б) за активами, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід:

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активами;

Кредит

6 клас;

та одночасно

Дебет

Рахунки для обліку резервів в капіталі (5 клас)

Кредит

Рахунки для переоцінки активу

145. Банк відображає в бухгалтерському обліку припинення визнання (продаж, відступлення прав вимоги або погашення) активів, за якими визнано резерв 2 та 3 ступеня, такими бухгалтерськими проводками:

а) за активами, що обліковуються за амортизованою собівартістю:

Дебет

Рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів;

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активами;

Кредит

Рахунки для обліку активів, рахунки для обліку простроченої заборгованості за активами, рахунки для обліку нарахованих доходів за активами, рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів за активом;

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку неамортизованого дисконту/премії за активами.

б) за активами, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через інший сукупний дохід:

Дебет

Рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів;

Дебет

Рахунки для обліку резервів за активами;

Кредит

Рахунки для обліку активів, рахунки для обліку простроченої заборгованості за активами, рахунки для обліку нарахованих доходів за активами, рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів за активами; рахунки переоцінки за активами (в частині переоцінки)

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку неамортизованого дисконту/премії за активами.

та одночасно:

Дебет

Рахунки для обліку резервів в капіталі (5 клас);

Кредит

Рахунок переоцінки за активом (в частині резерву).

146. Банк має здійснювати аналіз сум за наданими зобов'язаннями з кредитування та наданими гарантіями та коригувати їх для визначення реальної оцінки на кожну дату балансу. Якщо вибуття ресурсів, що пов'язані з виконанням зобов'язання, стає маловірогідним, сума резерву коригується і в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

Рахунок для обліку резервів за виданими зобов'язаннями;

Кредит

6 клас.